

Analyse | kraka

10. marts 2022

Ny aftale om forsvarsudgifter bruger den sidste bid af råderummet

Af Niels Storm Knigge

De finanspolitiske rammer frem mod 2030 er meget stramme. Det nationale kompromis om dansk sikkerhedspolitik, der sigter mod at hæve forsvarsudgifterne til 2 pct. af BNP, øger denne udfordring, og bruger den sidste rest af frit finanspolitisk råderum.

- Med aftalen om at løfte forsvarsudgifterne til 2 pct. af BNP i 2033, skal der findes omkring 0,7 pct. af BNP i finansiering – det svarer til 17 mia. kr. i 2022-niveau.
- I aftalen anvises kun en delvis finansiering, som opnås ved at lempe saldomålsætningen fra balance til et underskud på 0,5 pct. af BNP. De øvrige 0,2 pct. af BNP skal findes i det eksisterende finanspolitiske råderum.
- Aftalen lægger dermed beslag på den sidste rest af frit finanspolitisk råderum. Med en velfærdslov og det nye niveau for forsvarsudgifter, er der ikke flere midler i råderummet frem mod 2030.
- Politikerne har dermed brugt de sidste midler, som kunne finansiere politiske tiltag uden konkret anvisning. Alle fremtidige politiske tiltag vil derfor skulle finansieres i forbindelse med aftalerne.
- Øvelsen bruger samtidig den sidste tekniske mulighed for at skaffe sig yderligere manøvrerum, hvilket øger presset på at skaffe finansiering ved politiske prioriteringer.

Kontakt

Seniorøkonom
Niels Storm Knigge
Tlf. 4076 7623
E-mail nsk@kraka.dk

Deloitte

Kraka er finansieret af Realdania, Deloitte og en række øvrige bidragsydere. Se kraka.dk

1. Aftale om forsvarsudgifter bruger det frie råderum

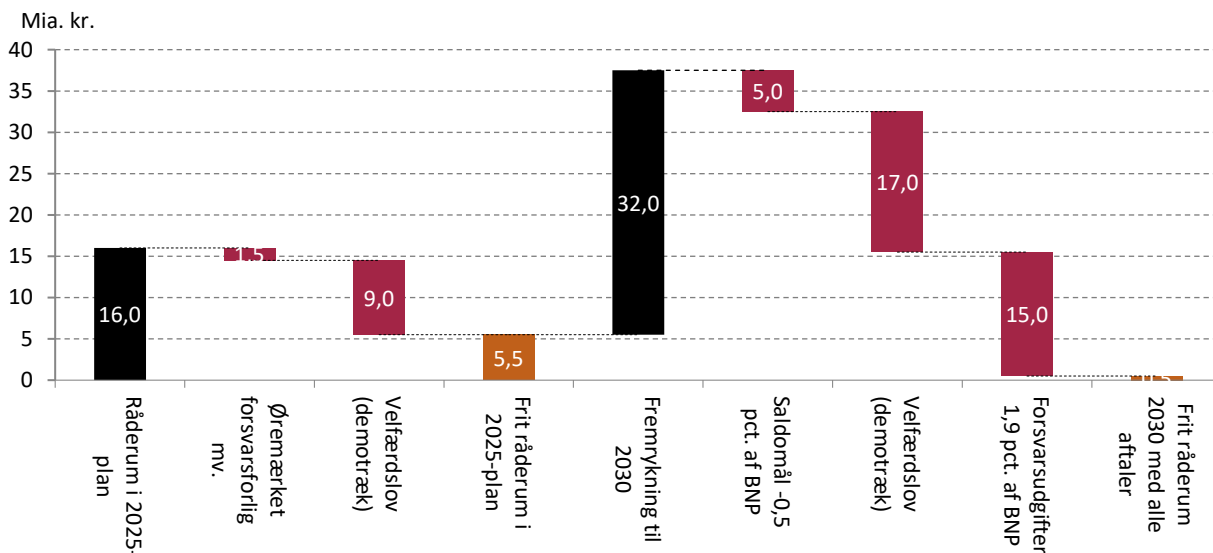
Med det nationale kompromis om dansk sikkerhedspolitik aftalte de fem partier, som udgør et klart flertal i Folketinget, at Danmark skal løfte sine forsvarsudgifter, så de i 2033 udgør 2 pct. af BNP. Det svarer til hvad der er aftalt i NATO-regi, at de enkelte lande som minimum skal bruge.

Danmark bruger i øjeblikket knap 1,5 pct. af BNP på forsvarsudgifter. I regeringens lange fremskrivninger ventes dette at falde til omkring 1,3 pct.¹ Løftet på ca. 0,7 pct. af BNP svarer til 17 mia. kr. i 2022-niveau, som er den målestok, der anvendes i råderumsberegninger, eller 18 mia. kr. hvis man regner i reale størrelser (2022-PL), som er det tal, der er nævnt i aftalen, og som Finansministeriet (FM) tidligere har angivet ved svar til Finansudvalget.²

I aftalen nævnes det, at løftet skal finansieres ved, at man lemper saldomålsætningen i en kommende 2030-plan fra balance, som det er aftalt i forståelsespapiret, til et underskud på 0,5 pct. af BNP. Lempelsen af saldomålsætningen øger råderummet med knap 0,5 pct. af BNP. Men hvis forsvarsudgifterne skal løftes 0,7 pct. af BNP, så rækker dette ikke til at finansiere løftet. Uden yderligere anvist finansiering må de resterende 0,2 pct. af BNP nødvendigvis komme fra det eksisterende råderum.

Aftalen tilsiger, at forsvarsudgifterne først skal nå 2 pct. af BNP i 2033. En gradvis indfasning kan derfor betyde, at niveauet er lidt lavere i 2030. Hvis forsvarsudgifterne ligger omkring 1,9 pct. af BNP, vil det betyde, at hele det frie råderum er anvendt, jf. Figur 1.

Figur 1 Finanspolitisk råderum i 2030 med en velfærdslov og løft af forsvarsudgifter

Anm.: Forsvarsudgifterne er først aftalt at nå 2 pct. af BNP i 2033 – en gradvis indfasning tilsiger derfor at niveauet i 2030 bør ligge omkring 1,8-1,9 pct. af BNP.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Finansministeriet samt regeringen.dk

Det frie finanspolitiske råderum er de dele af det finanspolitiske råderum, som ikke allerede er øremærket med politiske aftaler og løfter. I den nuværende 2025-plan er der et begrænset frit råderum på ca. 5,5 mia. kr. jf. Figur 1. Årsagen til at dette begrænsede frie råderum

¹ Forsvarsudvalget 2020-21 FOU Alm.del - endeligt svar på spørgsmål 223

² Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 124 (Alm. del) af 31. januar 2022. Forskellen på de to tal er altså hvorvidt det ses ift. størrelsen på det nuværende BNP (2022-niveau) eller ift. det forventede reale BNP i 2033 målt i nutidens priser (2022-PL). Da BNP ventes at vokse, er sidstnævnte en smule større end førstnævnte.

forsvinder, er at de samlede finansieringskrav fra en velfærdslov, et løft af forsvarsudgifterne, samt målsætningen om en saldo på -0,5 pct. af BNP (FM skønner pt. -0,7 pct. i 2030) overstiger de midler, som bliver frigivet ved at fremrykke planlægningshorisonten fra 2025 til 2030.

Når der intet frit finanspolitisk råderum er, betyder det at alle nye politiske prioriteringer skal finansieres med andre politiske tiltag. Det lægger et gevaldigt politisk pres ift. fx at sikre midler til de dele af den grønne omstilling, som kræver offentlig finansiering.

Velfærdsloven er ikke vedtaget, men er fremlagt for Folketinget, og udgør en væsentlig del af regeringens økonomiske politik. Den vækst i det offentlige forbrug, som der lægges op til med Velfærdsloven, sikrer dog ikke en eneste yderligere offentlig ansat ifølge FM. Der vil derfor være et yderligere pres for at sikre midler til velfærd, da antallet af ældre stiger voldsomt i perioden, og velfærdsloven ikke sikrer flere hænder i kommuner og regioner til opgaven. Når råderummet er tomt, vil det kræve enten højere skatter eller flere reformer.

Hvis forsvarsudgifterne i 2030 er lavere end 1,9 pct. af BNP, vil det naturligvis give en smule frit råderum. Men dels vil det blot øge opgaven efter 2030 med at nå de 2 pct., og dels vil der være tale om meget beskedne beløb. Selv et frit råderum på yderligere 0,1 pct. af BNP, svarende til 2,5 mia. kr., vil næppe indfri alle de politiske ønsker, som kan opstå i en periode på syv år frem til 2030.

Ved at finansiere løftet af forsvarsudgifter med en lempelse af saldogrænsen, har politikerne i første omgang undgået at skulle anvise konkret finansiering. Men øvelsen har politikerne brugt den sidste rest af frit finanspolitiske råderum, og samtidig har de brugt det sidste tekniske værktøj de havde ift. at sikre sig yderligere finanspolitisk råderum. Det er næppe realistisk at sænke saldomålsætningen yderligere i 2030, da man dermed vil komme i problemer selv med en revideret budgetlov, som der i aftalen lægges op til at lempe så underskudsgrænsen flyttes fra 0,5 pct. til 1 pct. af BNP.